

# Найдавніший курорт

Санаторій «Любінь Великий», що на Львівщині, є одним з найдавніших не лише в Україні, але й у Європі — йому 237 років! Втім, офіційна дата початку курортно-лікувальної діяльності санаторію певною мірою умовна, бо ж тут цілющими водами люди лікувалися набагато раніше. Відомо, що першу водолікарню на сірководневих джерелах, хоча й доволі примітивну, на цій території збудували ще в XVI ст.

## ЯК ПАСТУХА НА НОГИ ВОДА ЗВЕЛА

Одного разу, а було це дуже і дуже давно, поблизу ріки Верещиці, лівої притоки Дністра, у літню пору купався у розлитій з джерел воді із запахом зіпсованого яйця хворий пастух панської худоби. Такі купелі він приймав щодня і під осінь видужав. Чутка про чудесне зцілення чоловіка швидко рознеслася навколишніми селами і містами. До Любена почали навідуватися люди, які терпіли біль у хребті, попереку й суглобах. Біля сірководневих джерел вони розбивали для ночівлі шатра, курені і купалися у підігрій цілющій водиці у привезених із собою котлах.

Так тривало доти, доки лікувальними властивостями великолюбінських вод і боліт не зацікавилися недужі із львівської знаті, чим спонукали тогочасних лікарів до наукового вивчення оздоровчих властивостей мінеральних джерел і грязей.

Вперше їхні лікувальні властивості було описано й узагальнено в 1578 р. краківським ученим Войцехом Очком, особистим лікарем польського короля Стефана Баторія. Оздоровлення ще тривалий час проводилося на примітивному сільському рівні, аж поки, збагнувши, що з організації лікувального процесу можна мати чималий зиск, до нього долучилися власники села Великий Любінь, зокрема, родина львівських патрициїв Вільчєків. Для львівської знаті вони встановили в селі спеціальні купальні ванни.

У середині XVII ст. Великий Любінь було повністю відбудовано після татарських набігів. Тоді ж закладено парк на місці теперішнього санаторію площею 52 га, у якому дотепер збереглися старі рідкісні дерева — модрина, платани, італійські сосни, липи, буки, дуби, деяким з яких вже понад 300 років.

## «КНЯЗЬ ПОЛЬСЬКИХ СІРЧАНИХ ВОД»

У 1778 р. з'явилася перша друкована праця про цілющі властивості великолюбінських джерел. Автором статті був підприємець на ім'я Серж, спеціаліст із добування сірки. Тому ця дата й вважається офіційною щодо початку лікування сірководневими водами у Великому Любєні.

У 1798 р. львівський лікар К. Крочкевич разом з відомим аптекарем Т. Торосевичем охарактеризували джерела і визначили їхній хімічний склад. У цьому ж році світ побачила брошура «Загальні правила купелів у Любєні» К. Крочкевича. Поза тим, сірчані джерела Любєня описували дослідники Гаке та Вальхнер, які також наголошували, що масове лікування хворих тут розпочалося в 1778 р.

Наприкінці XVIII ст. у Любєні збудували кілька пансіонатів, готелів і приміщення для лікування мінеральними ваннами і торф'яними пелоїдами. На початку XIX ст. власниця санаторію графиня Яблоновська зуміла піднести його престиж настільки, що до Любєня з'їжджалися люди з усіх усюд.



Оксана Коваліско

У 1823 р. у польському часописі з'явилася стаття Карла Саломона «Короткі відомості про води сірчані в Любєню». Аналіз хімічного складу води подав у 1827 р. професор Рессінґ. А ще за рік першу докладну працю про мінеральний склад вод Любєня та їхні лікувальні властивості видав Теодор Торосевич. У 1886 р. лікар Ян Хадзінські, який працював у санаторії, написав фундаментальну працю «Про сірчані джерела Любєня, їх застосування та ефективність з огляду на хімічний склад».

У 1882 р. професор хімії Львівського університету Броніслав Радзівєвський написав дослідження «Результати хімічного аналізу дже-





рела «Людвік» у Любіню», а науковець Зеленецький у праці «Бальнеологія» назвав Великий Любінь «князем польських сірчаних вод».

Приблизно з того періоду в оздоровниці для лікування хворих крім сірчаних вод почали використовувати торфову грязь, якої було вдосталь на околиці села.

Лікувальний сезон тривав недовго — з травня до вересня, під час якого оздоровлювалися до півтори тисячі осіб. Сюди прибували хворі не тільки з України, а й Польщі, Австрії, Німеччини. І всі вони були заможні, бо путівки коштували не дешево. Щоправда, наприкінці вересня впродовж двох тижнів безплатно могли полікуватися селяни з ближніх сіл, а також студенти Львівського університету.

Наступним власником санаторію був нащадок барона К. Бруницький, який збудував нову купальню на 50 кабін і три пансіонати, назвавши їх іменами своїх дочок, а лікувальним джерелам присвоїв імена своїх синів — «Людвік» і «Адольф».

Великолюбінська здравниця перетворилася на зразковий європейський курорт, відомий далеко за межами Австро-Угорщини. Сюди на лікування прибували дуже багаті люди. Так, до санаторію двічі приїздив лікуватися австро-угорський цісар Франц-Йосиф I, який потерпав від ревматизму. Лікувався тут також брат королеви Англії лорд Кембриджський.

У 1928 р. завдяки старанням Адольфа Бруницького санаторій отримав статус національної інституції громадського використання. У Любіні Великому функціонував найбільший у Польщі заклад сірководневих купелей, де щорічно лікувалися 2 тис. хворих.

#### ЛІКУЄ ПРИРОДА

— «Любінь Великий» — це загальнотерапевтичний, бальнеологічний санаторій, з реабілітаційним відділенням, який має вищу акредитаційну категорію. За ефективністю лікування він не поступається, а іноді й перевершує знані європейські курорти, — розповідає Оксана Коваліско, заступник головного лікаря з медичних питань ДП



«Санаторій «Любінь Великий»

ПРАТ «Укрпрофоздоровниця». — З одного боку, це пояснюється потужними бальнеологічними властивостями прикарпатських мінеральних вод, а з іншого — сприятливими кліматичними умовами. Велику лікувальну цінність також мають запаси торф'яних грязей і озокериту, що у поєднанні з іншими лікувальними чинниками дають добрий позитивний результат у лікуванні хворих з різними патологіями.

Отож, основними природними лікувальними чинниками санаторію є сульфідні води та торф'яні багна Великолюбінського родовища, які належать до об'єктів лікувальної категорії. Головний лікувальний профіль оздоровниці — захворювання серцево-судинної та нервової систем, органів опори та руху, гінекологічні та шкірні недуги. З 1978 р. тут функціонує одне з перших в Україні відділення для долікування хворих, які перенесли гострий інфаркт міокарда.

У санаторії успішно лікують такі захворювання, як неврози з порушенням функції серцево-судинної системи, атеросклероз артерій кінцівок, облітеруючий тромбангіт, флебіт і тромбофлебіт нижніх кінцівок, екзема шкіри, нейродерміт, псоріаз, плесканий лишай, склеродермія, хронічна кропив'янка, алергодерматози, обтяжені патологіями органів травлення, післяопіковий стан.

Найпоширеніші методи лікування — кліматотерапія, лікувальна фізкультура, лікувальна дозована ходьба, ближній туризм; бальнеотерапія — чотирикамерні, сірководневі, йодобромні, хвойні ванни; гідротерапія — різні види душу, підводне витягування хребта; різні види апаратної фізіотерапії; фітотерапія, медикаментозна і гомеопатична терапія, голкорексфлексотерапія, ароматерапія.

Крім санаторного оздоровлення, проводиться також амбулаторне лікування хворих. У санаторії діють лікувально-діагностичне відділення та сучасна лабораторія.

**Підготувала Лариса Дедишина**

